

چهل حدیث از امام جواد (علیه السلام)

<?xml encoding="UTF-8">

قال الامام محمد تقی الجواد علیه السلام:

1. «توسد الصبر و اعتنق الفقر و ارفض الشهوات و خالف الهوى، و اعلم أنك لن تخلو من عين الله فانظر كيف تكون»

صبر را بالش کن! و فقر را در آغوش گیر! و شهوات را به دور انداز! و با هوای نفس مخالفت کن! و بدان که در برابر دیده خدایی، پس بنگر که چگونه ای؟
(تحف العقول، ص 478)

2. «ثلاث من كن فيه لم يندم: ترك العجلة، و المشورة، و التوكل على الله عند العزم»
سه چیز است که هر کس آن را مراعات کند، پشیمان نگردد:

1 - اجتناب از عجله

2 - مشورت کردن

3 - توکل بر خدا در هنگام تصمیم گیری.

(مسند الامام الجواد، ص 247)

3. «ان أنفسنا و أموالنا من مواهب الله الهنيئة، و عواريه المستودعة، يمتع بما متع منها في سرور و غبطة، و يأخذ ما أخذ منها في أجر و حسبة، فمن غلب جزعه على صبره حبط أجره و نعوذ بالله من ذلك»
جان و دارایی ما، از بخشش‌های گوارای خداست و عاریه سپرده اوست، تا آنجا که از آن بهره‌مند شویم مایه خوشی و شادی است، و آنچه از آن برگرفته شود اجر و ثواب است، پس هر که جزعش بر صبرش غالب شود اجرش ضایع شده و پناه به خدا از آن.

(تحف العقول، ص 479)

4. «من شهد أمرا فكرهه كان كمن غاب عنه، و من غاب عن أمر فرضيه كان كمن شهده»
کسی که در امری حاضر باشد و آن را ناخوش دارد، چون کسی است که غائب بوده. و هر که در امری حاضر نباشد ولی بدان رضایت دهد، مانند کسی است که خود در آن بوده.
(تحف العقول، ص 479)

5. «ثلاث يبلغن بالعبد رضوان الله تعالى: كثرة الاستغفار، و لين الجانب، و كثرة الصدقة»
سه چیز است که بنده را به رضوان خدا می‌رساند:
1 - زیادی استغفار
2 - نرمخویی
3 - صدقه بسیار دادن.
(مسند الامام الجواد، ص 247)

6. «إياك و مصاحبة الشرير، فإنه كالسيف المسلول يحسن منظره و يقبح أثره»
از همراهی و رفاقت با آدم شرور و بدجنس بپرهیز! زیرا که او مانند شمشیر برهنه است که ظاهرش نیکو و اثرش زشت است.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

7. «تأخير التوبة اغترار»
به تأخیر انداختن توبه فریب خوردن است.
(تحف العقول، ص 480)

8. «طول التسويف حيرة»
همواره به تأخیر انداختن انجام کارها، موجب سرگردانی است.
(تحف العقول، ص 480)

9. «القصد الى الله تعالى بالقلوب أبلغ من إتعب الجوارح بالأعمال»
با دل‌ها به سوی خداوند متعال آهنگ نمودن، رساتر از به زحمت انداختن اعضا با اعمال است.
(مسند الامام الجواد، ص 244)

10. «الإصرار على الذنب أمن لمكر الله (و لا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون)»
اصرار بر گناه آسودگی از مکر خداست، «و از مکر خدا آسوده نباشد جز مردم زیانکار».
(تحف العقول، ص 480)

11. «لا ينقطع المزيد من الله حتى ينقطع الشكر من العباد»
افزونی نعمت از طرف خدا بریده نمی‌شود، مگر شکرگزاری از سوی بندگان بریده شود.
(تحف العقول، ص 480)

12. «إظهار الشيء قبل أن يستحكم مفسدة له»
اظهار چیزی پیش از آنکه پایدار شود مایه تباهی آن است.
(تحف العقول، ص 480)

13. «المؤمن يحتاج الى توفيق من الله، و واعظ من نفسه، و قبول ممن ينصحه»
مؤمن نیاز دارد به توفیقی از طرف خدا، و به پندگویی از طرف خودش، و به پذیرش از کسی که او را نصیحت کند.
(تحف العقول، ص 480)

14. «العلماء غرباء لكثرة الجهال»
عالمان، به سبب زیادی جاهلان، غریب‌اند.
مسند الامام الجواد، ص 247

15. «علم رسول الله (ص) عليا (ع) ألف كلمة، كل كلمة تفتح ألف كلمة»
پیامبر اکرم صلوات الله علیه و آله، هزار کلمه (از علوم را) به علی علیه‌السلام آموخت، که از هر کلمه‌ای هزار کلمه منشعب می‌شد.
مسند الامام الجواد، ص 97

16. «إن رسول الله (ص) قال لفاطمة (ع): اذا أنا مت فلا تخمشي على وجهها، و لا ترخي على شعرا، و لا تنادی بالويل، و لا تقيمي على نائحة، ثم قال: هذا المعروف الذي قال الله عز و جل في كتابه و لا يعصينك في معروف»
رسول خدا صلوات الله علیه و آله به فاطمه سلام الله علیها فرمود: وقتی که من از دنیا رفتم به خاطر من صورت نخرش! و مو پریشان مکن! و واویلا نکن و بر من نوحه نخوان! سپس فرمود: این همان معروفی است که خداوند عز و جل در کتابش فرموده: "و تو را در معروفی نافرمانی نکنند."
(مسند الامام الجواد، ص 101)

17. «إن القائم منا هو المهدي الذي يجب أن ينتظر في غيبته و يطاع في ظهوره، و هو الثالث من ولدي»
قائم ما همان مهدی است که در غیبتش باید منتظرش شوند، و در ظهورش اطاعتش کنند. او سومی از پسران من است.

(مسند الامام الجواد، ص 131)

18. «ملاقة الاخوان نشرة و تلقيح للعقل، و إن كان نذرا قليلا»
ملاقات و زیارت برادران سبب گسترش و باروری عقل است، اگر چه کم و اندک باشد.
(مسند الامام الجواد، ص 242)

19. «من أطاع هواه أعطى عدوه مناه»
کسی که فرمان هوای نفس خویش برد، آرزوی دشمنش را برآورد.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

20. «الثقة بالله ثمن لكل غال و سلم الى كل عال»
اعتماد به خداوند بهای هر چیز گرانبها و نردبان هر امر بلند مرتبه‌ای است.
(مسند الامام الجواد، ص 244)

21. «كيف يضيع من الله كافله، و كيف ينجو من الله طالبه، و من انقطع الى غير الله و كَله الله إليه»
چگونه ضایع می‌شود کسی که خدا عهده دار و سرپرست اوست، چگونه فرار می‌کند کسی که خدا جوینده اوست، و کسی که توجهش به غیر خدا جلب گردد، خداوند او را به همان شخص واگذار نماید.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

22. «من لم يعرف الموارد أعيته المصادر»
کسی که محل ورود را نشناسد، از یافتن محل خروج درمانده گردد.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

23. «إتئد تصب أو تكد»
اگر آرام حرکت کنید، به مقصود دست یابید یا به آن نزدیک می‌شوید.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

24. «نعمة لا تشكر كسيئة لا تغفر»

نعمتی که برای آن شکرگزاری نشود، مانند گناهی است که آمرزیده نگردد.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

25. «من هجر المداراة قاربه المكروه»

کسی که سازش و مدارا با مردم را رها کند، ناراحتی به او روی می‌آورد.
(مسند الامام الجواد، ص 243)

26. «من عمل على غير علم ما يفسد أكثر مما يصلح»

کسی که بدون علم و دانش کار کند، خراب کاری‌اش بیش از اصلاحش خواهد بود.
(مسند الامام الجواد، ص 244)

27. «إذا نزل القضاء ضاق القضاء»

چون قضای الهی فرود آید، عرصه بر آدمی تنگ آید.
(مسند الامام الجواد، ص 244)

28. «الأيام تهتك لك الأمر عن الأسرار الكامنة»

روزگار و گذشت زمان، پرده از رازهای نهفته برمی‌دارد.
(مسند الامام الجواد، ص 245)

29. «التحفظ على قدر الخوف»

به مقدار ترس احتیاط کنید.
(مسند الامام الجواد، ص 245)

29. «لا هدم للدين مثل البدع ولا أفسد للرجل من الطمع»

هیچ چیزی برای دین مخرب‌تر از بدعت و برای انسان تباه‌کننده‌تر از طمع نیست.
(نور الابصار، ص 332)

30. «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ إِسْتِكْمَالُ إِيْمَانِهِ: مَنْ أَعْطَى اللَّهُ وَمَنْ مَنَعَ فِي اللَّهِ وَاحِبٌ لِلَّهِ وَأَبْغَضُ فِيهِ»

چهار خصلت که در هر کس باشد، ایمانش کامل است؛ کسی که برای خدا ببخشد و در راه خدا منع نماید و برای خدا دوست بدارد و برای او خشمگین شود.

(کشف الغمه، ج 2، ص 349)

31. «عَلَيْكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ، فَإِنَّ طَلَبَهُ فَرِيضَةٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ نَافِلَةٌ، وَهُوَ صِلَةٌ بَيْنَ الْأَخْوَانِ، وَ دَلِيلٌ عَلَى الْمَرْوَةِ، وَ تُحَفَّةٌ فِي الْمَجَالِسِ، وَ صَاحِبٌ فِي السَّفَرِ، وَ أَنْسٌ فِي الْعُرْبَةِ»

بر شما باد به تحصیل علم و معرفت، زیرا فراگیری آن واجب و بحث پیرامون آن مستحب و سودمند است. علم ارتباط میان دوستان و برادران، نشانه مروّت و جوانمردی، تحفه مجالس و محافل، همدم و رفیق انسان در سفر و انیس و مونس او در تنهایی است.

(حلیة الأبرار، جلد 4، صفحه 599).

32. «لَنْ يَسْتَكْمِلَ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيْمَانِ حَتَّى يُؤَثِّرَ دِينُهُ عَلَى شَهْوَتِهِ، وَ لَنْ يُهْلِكَ حَتَّى يُؤَثِّرَ شَهْوَتُهُ عَلَى دِينِهِ»

بنده حقیقت ایمان را در نمی‌یابد، مگر آنکه دین و احکام الهی را بر تمایلات و هواهای نفسانی خود مقدّم دارد و کسی هلاک و بدبخت نمی‌شود، مگر آنکه هواها و خواسته‌های نفسانی خود را بر احکام الهی مقدّم نماید.

(بحار الأنوار: ج 75، ص 80، ح 63.)

33. «إِنَّ بَيْنَ جَبَلَى طُوسٍ قَبْضَةً قُبِضَتْ مِنَ الْجَنَّةِ، مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ.»

همانا بین دو سمت شهر طوس قطعه‌ای می باشد که از بهشت گرفته شده است، هر که داخل آن شود و با معرفت زیارت کند، روز قیامت از آتش در امان خواهد بود.

(عیون اخبار الرضا(علیه السلام) - شیخ صدوق - ج 2، ص 256، ح 6.)

34. «مَنْ زَارَ قَبْرَ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَجَلَسَ عِنْدَ قَبْرِهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقَبْلَةَ وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْقَبْرِ وَقَرَأَ: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلِهِ الْقَدْرِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ، أَمِنَ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ.»

هرکس بر بالین قبر مؤمنی حضور یابد و رو به قبله بنشیند و دست خود را روی قبر بگذارد و هفت مرتبه سوره مبارکه «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخواند از شداید و سختی‌های صحرای محشر در امان قرار می‌گیرد.

(اختیار معرفه الرجال - شیخ طوسی - ص 564، ح 1066.)

35. «ثَلَاثُ خِصَالٍ تُجَلِّبُ بِهَا الْمَوَدَّةُ: الْأِنْصَافُ وَ الْمُعَاشَرَةُ وَ الْمُوَاسَاةُ فِي الشَّدَّةِ وَ الْإِنْطِوَاءُ عَلَى قَلْبِ سَلِيمٍ.»

سه چیز است که به وسیله آن دوستی حاصل گردد: انصاف، و معاشرت و همیاری در وقت سختی، و سپری نمودن عمر با قلب پاک.

36. «الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ، وَالْمُعِينُ لَهُ، وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ.»

انجام دهنده ظلم، کمک دهنده ظلم و کسی که راضی به ظلم باشد، هر سه شریک خواهند بود.

«كشف الغمّه: ج 2، ص 348، س 18، بحار: ج 75، ص 81، ح 69.»

37. «التَّوَّاضُعُ زِينَةُ الْحَسَبِ، وَالْفَصَاحَةُ زِينَةُ الْكَلَامِ، وَالْعَدْلُ زِينَةُ الْإِيمَانِ، وَالسَّكِينَةُ زِينَةُ الْعِبَادَةِ، وَالْحِفْظُ زِينَةُ الرِّوَايَةِ.»

تواضع و فروتنی زینت بخش حسب و شرف، فصاحت زینت بخش کلام، عدالت زینت بخش ایمان و اعتقادات، وقار و ادب زینت بخش اعمال و عبادات؛ و دقت در ضبط و حفظ آن، زینت بخش نقل روایت و سخن می‌باشد.

«كشف الغمّه: ج 2، ص 347، س 19، بحار: ج 75، ص 80، ح 65.»

38. «التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: نَدَمٌ بِالْقَلْبِ، وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ، وَ عَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ، وَ عَزْمٌ أَنْ لَا يَعُودَ.»

شرایط پذیرش توبه چهار چیز است: پشیمانی قلبی، استغفار با زبان، جبران کردن گناه - نسبت به همان گناه حقّ الله و یا حقّ الناس - تصمیم جدی بر این که دیگر مرتکب آن گناه نشود.

(بحار الأنوار: ج 75، ص 81، ح 74.)

39. «الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ، وَ وَاعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ، وَ قَبُولٍ مِنْ مَن يَنْصَحُهُ.»

مؤمن در هر حال نیازمند به سه خصلت است: توفیق از طرف خداوند متعال، واعظی از درون خود، قبول و پذیرش نصیحت کسی که او را نصیحت نماید.

(بحار الأنوار: ج 72، ص 65، ح 3، مستدرک الوسائل: ج 8، ص 329، ح 9576.)

40. «يَخْفَى عَلَى النَّاسِ وِلَادَتُهُ، وَ يَغِيبُ عَنْهُمْ شَخْصُهُ، وَ تَحْرُمُ عَلَيْهِمْ تَسْمِيَّتُهُ، وَ هُوَ سَمَّى رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله وسلم) وَ كُنِّيَهُ.»

فرمود: زمان ولادت امام عصر (علیه السلام) بر مردم - زمانش - مخفی است، و شخصش از شناخت افراد غایب و پنهان است.

(وسائل الشیعه: ج 16، ص 242، ح 21466.)